1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА ŠVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 28. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го ЛЮТОГО 1963 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 13, 1963 No. 28. VOL. LXX.

УРЯД ВИМАГАЄ ПРИПИНИТИ СУПЕРЕЧКИ В СПРАВІ КУБИ

Вашингтон. — Підсекретар в Державному Департаменті Джордж Болл, промовляючи в телевізійній програмі, закликав громадянство прийняти урядове вияснення в справі Куби та припинити „балачки в цій справі" і поводитися так, як „випадає дозрілим людям". Болл промовляв вже після того, як секретар оборони відбув минулого тижня двогодинну пресову конференцію, на якій за допомогою фотографічних знімок уряд старався довести, що на Кубі немає небезпечних для ЗДА совєтських баз ані ракет, бо Москва їх забрала ще минулого року. Болл заявив: „Я гадаю, що вже настав час, щоб ми дійсно старалися дивитися на кубинську проблему з деякої перспективи. Факти є виложені на столі. Їх вияснили так докладно, як це воно було тільки можливо". Болл сказав, що Президент „не міг ясніше говорити в цій справі". І тому немає потреби ще і ще обговорювати цю справу, тимбільше, що і сам уряд признав, що совєтська збройна сила на Кубі є ще поважна, і що ЗДА стараються добитися того, щоб СССР забрав свої війська з Куби. Болл гостро виступив проти тих „добровольців, які збирають розвідчі матеріяли", та передають їх урядові, замість того, щоб займатися тим, що належить до їхнього фаху. Підсекретар Болл мав на увазі республіканських і демократичних членів Конґресу, які не вірять урядовим заявам в справі Куби і домагаються конґресового слідства в цій справі. Але республіканці не припинили критикувати уряд і сенатор - республіканець із Пенсилвенії Г. Скотт, промовляючи в телевізії, казав, що, можливо, Кеннеді порозумівся з Хрущовим, що ЗДА зліквідують свої бази в районі Середземного моря, коли Хрущов перед виборами в 1962-му році забере свої ракети з Куби. Сенаторові Скоттові відповів сенатор - демократ з того самого стейту Джозеф Кларк, який сказав, що республіканці хотіли б втягнути ЗДА до війни у зв'язку з кубинською проблемою. На це відповів в телевізійній дискусії сенатор Скотт: „Якщо ви будете продовжувати свою політику, то ви втягнете нас до війни впродовж найближчих 30-ох днів". І сенатор - республіканець із Ню Йорку Кеннет Б. Кітінґ не є переконаний урядовими заявами, і далі домагається, щоб на Кубі відбулася наземна інспекція, бо тільки вона може дати певний доказ, що там немає совєтських далекосяжних ракет. Сенатор Кітінґ заявив, що він ніколи не казав, що має інформації про ситуацію на Кубі від кубинських втікачів, які можуть подавати перебільшені вістки. З Куби повідомляють, що 27 кубинських втікачів залишили бразилійську амбасаду в Гавані та виїхали до Порто Ріко. Це є частина тих 92-ох втікачів, які провели майже два роки в цій амбасаді. Тепер вони мають дозвіл від Кастра залишити Кубу.

ЗДА відновили в Неваді пробні атомові експльозії

Вашингтон. — Комісія Атомової Енерґії повідомила 8-го лютого, що в Неваді 7-го лютого відновлено пробні атомові вибухи. Комісія не подала подробиць, тільки виявила, що вибухи були середньої і малої сили. Президент Кеннеді зарядив відновити експльозії 1-го лютого, 18 годин після того, як СССР припинив переговори про атомове розброєння в Ню Йорку і Вашинґтоні. СССР пропонує продовжувати переговори про контролю атомових пробних вибухів в Женеві 12-го лютого. Там цілими місяцями безуспішно переговорювали минулого року. В січні президент Кеннеді наказав був припинити пробні експльозії в Неваді, бо почалися були переговори між СССР і ЗДА в Ню Йорку і Вашинґтоні. Але представники СССР перервали ці переговори, і тому Президент негайно наказав продовжувати пробні вибухи в Неваді.

Повідомляють про вибух інфлюенци в десятьох стейтах

Атланта, Джорджія. — Уряд Публічного Здоров'я ЗДА повідомляє про вибух інфлюенци та гострих недуг віддихових органів в 10-ох стейтах і в Дистрикті Колюмбія. Інфлюенцу занотовано в Південній Каролайні, Джорджії, Іллиной, Кензас, Мериленді, Північній Каролайні, Делеварі, Мейні і Вермонті. Покищо число смертних випадків у 108-ох містах згаданих стейтів є нижче від числа під час епідемії. Лікарі рекомендують не перебувати в місцях, де є багато людей, щоб не заразитися. Хворі на інфлюенцу, яка цього року часто виступає разом із запаленням, повинні залишитися в ліжку та негайно покликати лікаря.

Пані Розалія Гарасим померла у Філядельфії

Філядельфія, Па. — В суботу дня 9 лютого ц. р., тут померла по тяжкій недузі відома громадянка п-ні Розалія Гарасим з дому Рублецька, дружина кол. довголітнього касира Товариства „Любов", Відділ 45-ий УНСоюзу Антона Гарасима і мати заслуженого американсько-українського лікаря і діяча д-ра Еміля Гарасима. Похорон Покійної відбудеться в середу для 13 лютого ц. р., з Катедри Непорочного Зачаття при Фреклін Стріт на український католицький цвинтар у Факс Чейзі.

В АМЕРИЦІ

● **До дивоглядів зараховують той факт,** що в Правничій Комісії в Конґресі є дві петиції, які домагаються, щоб Конґрес судив за зраду президента Кеннеді. Д-р Юджін Еванс із Північної Каролайни домагається суду над Президентом за те, що Кеннеді користався федеральним військом під час заворушень в Міссісіпському Університеті, а Кларенс Е. Вейлі з Каліфорнії хоче судити Президента за порушення конституції в тому, що давав допомогу ворогам ЗДА тоді, коли зустрічався у Відні з Хрущовим, чим підніс престиж комуністичного диктатора, який є ворогом цієї країни.

● **В Сенаті знов відкинули** пропозицію ліберальних сенаторів, щоб обмежити можливість обструкції (філібастер), яка припиняє працю Сенату. Голосування це закінчило цьогорічні змагання лібералів, щоб і справу припинення дебат над якоюсь проблемою вирішувала звичайна більшість, а не більшість двох третіх присутніх сенаторів, як цього вимагає тепершній реґулямін Сенату.

● **Директор Корпусу Миру** Сарджент Шрайвер заявив, що вийшло непорозуміння з платнею 75 дол. денно для організатора добровольців спортовця Нормана Сніда. Цю платню пообіцяли Снідові під час неприсутности Шрайвера, який її уневажнив після того, як вернувся з Африки.

МИТРОПОЛИТ-ІСПОВІДНИК ЙОСИФ СЛІПИЙ, ЗВІЛЬНЕНИЙ ЗІ ЗАСЛАННЯ, ПРИБУВ НЕСПОДІВАНО ДО РИМУ

Часописи пишуть, що Папа Іван XXIII найменував був Митрополита Йосифа Сліпого кардиналом „ін пекторе"

Рим. — З Ватикану повідомили в неділю 10-го лютого ц. р.: Папа Іван XXIII подав сьогодні до відома, що совєтські власті звільнили українського архиєпископа-митрополита д-ра Йосифа Сліпого, який в 1946 році був засуджений на примусові роботи на Сибірі. Цю вістку проголосив Папа особисто, який заявив: „З Східньої Европи наспіла минулої ночі надзвичайно відрадна вістка, за яку ми мусимо бути невимовно вдячні Господеві". Митрополит Сліпий прибув до Риму в суботу, а в неділю Папа прийняв його на довгій спеціяльній авдієнції. Папа був очевидячки глибоко зворушений, коли обняв змарганого і вихуділого Митрополита. Однак ватиканські кола відмовились подати будь-які ближчі подробиці про звільнення Високопреосв. Кир Йосифа, зокрема про те, чи те звільнення попередили будь-які переговори та про те, як він відбув далеку подорож з невідомого ближче місця свого заслання до Риму. Римський кореспондент „НЙ Гералд Трибюн" і „Філядельфія Інквайреру" висловлює здогад, що звільнення Митрополита Сліпого було започатковане збірним протестом усіх українських греко-католицьких Владик, приявних на Вселенському Соборі, які запротестували проти участи в Соборі в характері обсерваторів двох представників під-совєтської Російської Православної Церкви, тоді, коли Митрополит Сліпий перебуває у в'язниці. Цей протестаційний лист спричинив — читаємо — „ланцюгову реакцію", яка довела до звільнення Митрополита. Той сам кореспондент звертає увагу, що „коли Папа Іван XXIII призначив трьох кардиналів „ін пекторе" (себто в тайні свого серця), то говорилось тоді, що всі вони три перебувають за залізною завісою та що одним із них є архиєпископ Сліпий. Призначені „ін пекторе" кардинали не є на листі з іншими кардиналами і тільки Папа знає, хто вони є".

При цій нагоді пригадуємо, що митрополит Йосиф Сліпий народжений 17 лютого 1892 р. в селі Заздрість на Тернопільщині. Богословські і філософські студії скінчив у Львові й Інсбруці, де й дістав ступінь доктора теології. Висвячений у 1917 році, був призначений у 1922 р. на професора догматики на Богословському відділі Духовної семінарії у Львові, що її ректором стає в 1926 р.: під його проводом зреорганізовано Духовну Семінарію на Духовну Академію типу високих шкіл. 25 листопада 1939 року Апостольська Столиця призначила о. ректора Сліпого архиєпископом з правом наслідства на Галицькому Митрополичому престолі. Таким чином, коли 1-го листопада 1944 року помер Кир Андрей Шептицький, його наступником став архиєпископ Кир Йосиф. Але вже 11 квітня 1945 року він був — разом з усіма іншими тодішніми Владиками Української Греко-Католицької Церкви в Західній Україні арештований. 6-го березня 1946 року у комуністичній „Вільній Україні" у Львові появилася вістка про оскарження й слідство проти Кир Йосифа. Большевицький суд засудив його на вісім років робіт на засланні, але в 1954 році добавили йому 5 років, а в 1959 році дальших 7 років. Не зважаючи на всі ці знущання Митрополит Йосиф Сліпий завжди відкидав щораз нові пропозиції большевиків — звільнити його й привернути всі почесті, якщо він тільки перейшов би на православія. В нюйоркському німецькому щоденнику з 11-го лютого ц.р. подано вістку, що в 1960 році большевики, поновивши пропозицію щодо переходу на православну віру, обіцяли Митрополитові Сліпому наступство на престолі патріярха Православної Церкви Алексія, але він теж відмовився. Від 1957 року перекидувано Митрополита з місця на місце і про це надходили тільки фрагментаричні та інколи суперечні вістки. Теперішнє звільнення Кир Йосифа деякі західні газети коментують, як доказ ніби-то бажання большевицьких правителів поліпшити взаємини Кремлю з Ватиканом.

Митрополит — ісповідник архиєпископ Йосиф Сліпий в митрополичих ризах ще до свого ув'язнення в 1945-му році.

Митрополит Йосиф Сліпий під час ув'язнення

В Ню Йорку відзначено ювілей „Провидіння"

Ню Йорк. — Заходом Окружного Ювілейного Комітету СУК „Провидіння" в Ню Йорку в неділю 10-го лютого відзначено в залі Джуньйор гай скул при Евню „Б" 50-річчя існування Союзу Українців Католиків „Провидіння". Програму відкрив після виконання на фортепіяні американського гимну голова Організаційного Комітету Ів. Базарко. Хор ім Митрополита А. Шептицького під управою Романа Левицького відспівав „Хваліте Господа" М. Вербицького й „Блажен муж" Д. Бортнянського. — Головний предсідник СУК „Провидіння" Впр. о. монс. Степан Тиханський виголосив промову про значення тієї організації, яку він очолює. Співачка, сопрано Ситі Опери в Ню Йорку, Марія Лисогір відспівала „Молитву" М. Гайворонського, „Останні квітки" О. Бобикевича, „За думою дума" Я. Степового. По англійськи промовляв адвокат Степан Ярема. Оперовий співак баритон Лев Рейнарович відспівав Псалом „О, Боже одомщення зглянся" В. Барвінського, „Гетьмани, гетьмани„ і „Ой Дніпре, мій Дніпре" — муз. М. Лисенка. Глибоке своїм змістом Святочне слово виголосив ВПреосв. Йосиф Шмондюк — єпископ Стемфорду, який вказував на те, що „Провидіння" повинно здійснювати ту ціль, яку йому визначив був його основоположник єпископ Сотер Ортинський, а саме, бути світськими апостолами і допомагати своєму єпископові. Згаданий хор під управою Р. Левицького відспівав дві коляди „Що то за предиво" і „Боже вислухай благання" — І. Недільського. Солістам акомпаніювала К. Чічка - Андрієнко, Христі Карпевич в колядці „Що то за предиво" акомпаніював Андрій Шуль.

„СВОБОДА" НЕ ПОЯВЛЯЄТЬСЯ У ДЕНЬ ЛІНКОЛЬНА

Це число „Свободи" друкується в понеділок, 11-го лютого, але з датою середи, 13-го лютого. „Свобода" з датою 12-го лютого не появиться з уваги на День Лінкольна, що є урядовим святом в Америці. Чергове число „Свободи" друкуватиметься в середу, 13-го лютого, з датою четверга, 14-го лютого.

Діфенбейкер про американсько-канадійську приязнь

Оттава. — Канадійський прем'єр міністрів Джан Діфенбейкер заявив в телевізійнім інтерв'ю, що між Канадою і ЗДА може бути співпраця без жадного „підлабузництва" збоку Канади. Прем'єр сказав: „Ми зовсім не хочемо навіть в найменшому ступні послабити наші зв'язки із ЗДА. Але одночасно, ми вимагаємо, щоб при розбудові Канади як незалежної держави ми могли керуватися політикою, прийнятою в Канаді і для Канади". Консервативний прем'єр, якого уряд дістав заяву недовір'я 5-го лютого внаслідок того, що не хотів погодитися на атомову зброю від ЗДА для протилетунської оборони, заперечив, що він будує свою виборчу кампанію на „протиамериканському гаслі". Опозиція, казав Діфенбейкер, буде твердити, що ми є проти Америки, але я заявляю, що ми хочемо співпрацювати з цілим вільним світом, а в першу чергу із ЗДА. Діфенбейкер не може повірити в те, щоб ЗДА були проти нього за те, що він хоче сильної Канади. „Коротко, наша ціль, — це сильна Канада... Канада, що живе в згоді зі своїми сусідами, але Канада, яка сама вирішує свою власну політику". — закінчив своє інтерв'ю прем'єр Діфенбийкер. Особисте становище прем'єра погіршилося, коли дальші два члени його кабінету зрезиґнували, зазначивши цим своє розходження в справі озброєння атомовими бомбами канадійських літаків, що мають боронити Канаду проти налету з СССР. Давніше зрезиґнував був міністер оборони ДаґлесГаркнесс, а при кінці тижня повідомили про резиґнацію міністра торгівлі Джорджа Гіса і заступ. міністра оборони П'єра Севіньї. Деякі члени кабінету хотіли б, щоб зрезиґнував прем'єр, бо це, нібито, мало б корисний вплив на вибори, що мають відбутися 8-го квітня.

Конґресмен Фіґен таврує підтримування російського колоніялізму в Україні

Ню Йорк. — На політичному форумі, що його влаштували в минулу суботу 9 лютого ц. р. Прихильники Антибольшевицького бльоку народів в Америці в готелі Ню Йоркер в Ню Йорку, конґресмен Майкел Фіґен, як головний промовець, гостро натаврував відомого листа державного секретаря Діна Раска до конґресової Комісії Правил, в котрому-то листі державний секретар — на думку оборонця — „боронив легальність російського колоніялізму в Україні, Грузії й Вірменії". Автори того листа з Державного Департаменту — казав М. Фіґен — підтримували „святе право російської імперії, що його тепер у простій лінії одідичили в спадку й плекають далі володарі Кремлю". Конґресмен Фіґен взагалі піддав нищівній критиці теперішню закордонну політику Уряду у відношенні до поярмлених Совєтами народів, при чому підкреслив вилім з тієї лінії амбасадора в Об'єднаних Націях Адлея Стівенсона, який пригадав існування самостійних держав України, Грузії й Вірменії. Конґресмен Фіґен звернув увагу, що ця політика Державного Департаменту суперечить принциповому становищу президента Кеннеді в обороні права самовизначення всіх народів у світі.

На тому самому форумі виступали ще амбасадор Вільного Китаю в ЗДА д-р Тінґфу С. Тсіянґ, амбасадор Вільної Кореї Су Янґ Лі, кол. конґресмен Чарльз Керстен та з українського боку — голова АБН Ярослав Стецько. Вступне слово виголосив голова Американських Приятелів АБН Ігнат Білинський. Окремо низку промов виголошено під час бенкету, де промовляли представники Вільного Китаю, мадярських патріотів і ін.

● **У Мемфісі, Теннессі,** ствердили, що хом'як заразив 6 осіб недугою менінґітіс. Хом'яка принесла до дому студентка коледжу, з лябораторії, і від нього заразилися її мати і 6-річний брат, а пізніше інші особи.

МОСКВА ДОБИВАЄТЬСЯ ЗЛАГОДИ З ПЕЙПІНҐОМ, КИТАЙ ВИМАГАЄ УСУНЕННЯ ЮҐОСЛАВІЇ

Москва. Намагаючись вирівняти гострий ідеологічний розлам між Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм, керівництво совєтської компартії виступило востаннє з пропозицією відбуття спільної світової конференції усіх комуністичних партій світу для обговорення існуючих розбіжностей між двома протилежними групами в комуністичному бльоці, що їх репрезентує, з одного боку, Москва із своїми сателітами і, з другого боку, Пейпінґ із албанською Тіраною. Але ж ця пропозиція Москви зустрілася зразу ж таки з рішучим спротивом проводу китайської компартії, який поставив як передумову розмов про будь - яку зустріч чи наради компартій світу виключення Юґославії з комуністичної спільноти народів і засудження юґославських комуністів, як модерних ревізіоністів. З пропозицією відбути конференцію для полагоди існуючого ідеологічного і політичного конфлікту виступила Москва у довгій заяві, надрукованій на сторінках „Правди", зредаґований дуже примирливо й обережно. Зараз же після надрукування цієї заяви англійський переклад її передала офіційна Телеграфічна Аґенція Совєтського Союзу, що підкреслює важливість цієї заяви, бо такої процедури дотримується ТАСС тільки при проголошуванні дуже важливих міжнародних енунціяцій. У своїй заяві запропонували Совєти відбуття зустрічі чи конференції на кожному рівні, проте, як показує аналіза цієї заяви, вони дипломатично виминули будь - яку можливість безпосередньої зустрічі між Хрущовим і Мао, бо така зустріч, на думку політичних обсерваторів перемінилася б зразу у сварку і привела б до ще дальшого загострення взаємовідносин між обидвома сторонами. Водночас із цим Москва підкреслила конечність спокою і доброї волі в спільному обмірковуванні існуючого конфлікту і потребу довшого часу, щоб існуючі непорозуміння вирівнялися. Відповідь на совєтську оферту з вимогою цілковитого усунення Юґославії від участи в комуністичній спільноті була надрукована в пейпінґському „Народному щоденнику".

В Іраку править військова хунта, прем'єр Кассім розстріляний

Бейрут, Ливан. — Радіо з столиці Іраку Багдаду повідомило, що тамошні військові змовники-революціонери, які вночі з четверга на п'ятницю, з 7 на 8 лютого ц.р., перевели збройний переворот проти диктаторського режиму генерала Абдель Карім Кассіма, є повними панами ситуації. Як новий тимчасовий уряд створено 5-членну військову хунту на чолі з 35-літнім полковником Абдель Керім Мустафою, командантом парашутистів, якого кілька місяців тому Кассім видалив з армії за активну політичну діяльність. Військова хунта призначила колишнього заступника Абдель Карім Кассіма, як президента Іраку, Абдель Салям Мохаммеда Арефа на президента Іраку. Мохаммед Ареф має опінію фанатичного звеличника єгипетського президента Ґамаля Абдель Нассера і загально існує переконання, що цей новий кривавий переворот стався з тихою активною допомогою від Нассера. Переворот скінчився перемогою змовників після того, як їх танки й літаки заатакували й здобули будинок військового міністерства, в якому віддавна замешкав президентський диктатор Кассім, перетворивши його на справжню фортецю. Коли піддались його вояки, він ще довго сам відстрелювався, поки йому не вичерпались набої. Після короткої формальної розправи, засуджено Кассіма на смерть та розстріляно в минулу суботу 9 лютого серед руїн військового міністерства. Так бодай сказано в радіо з Багдаду. Кордони Іраку до всіх сусідніх держав замкнені, але деякі сусідні держави, як Йорданія і Сирія — вже визнали новий режим в Іраку. Негайно визнали його Об'єднана Арабська Республіка, Альжир, Ємен і Кувайт. Вбитий президент Абдель Карім Кассім зазіхав на Кувайт, як на історичну частину Іраку. Йорданія, хоч визнала новий режим, заявила, що не терпітиме зовнішнього втручання в справи Іраку, натякнувши цим на загрозу, що Об'єднана Арабська Республіка може вислати туди свої війська так само, як це зробила в обороні прихильного їй революційного режиму в Ємені. Новий режим в Іраку спирається — за твердженням газет — на кількох різних групах, однаково націоналістичних, як соціялістичних, але всі вони рішучі антикомуністи. Військова хунта приступила негайно до чистки армії і адміністраційного апарату з комуністів. Не відомо, чи комуністи, які розпоряджали сильним підпіллям за Кассіма, який формально заборонив існування партій, але фактично спирався у великій мірі на комуністах, не ставили та не ставитимуть спротиву новій владі.

У СВІТІ

● **Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер** заявив в ході дебат у парляменті, що французький президент де Ґоль обіцяв йому, що після ратифікування французько - німецького пакту приязни він погоджується, щоб першою справою, що їх має обмірковувати Франція й Західня Німеччина було питання про приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти. Відомо, що де Ґоль заклав був „вето" проти прийняття Британії і цим спричинив кризу в західньому світі.

● **Совєтський Союз** загрозив Японії „протизасобами", якщо вона дозволить на в'їзд до її портів американських атомово-підводних човнів. Совєтський уряд звертає увагу, що японські порти лежать недалеко далекосхідніх совєтських посілостей і тому ніби Совєтський Союз заінтересований в цій справі. Японія стоїть на становищі, що це її внутрішня справа. Японський уряд принципово погодився на приїзд з відвідинами американських атомово-підводних човнів, але комуністи, їх поплентачі та інтелектуальні пацифісти счинили з цього приводу великий крик.

● **Британські промисловці** разом із робітничими юніями натискають на свій уряд, щоб він погодився на передумову большевиків щодо замовлення в Британії для СССР кораблів на суму 70 мільйонів дол.: частину тих коштів большевики хочуть покрити доставами ропи. Британія до цього часу спроваджує ропу і вироби з неї з Середнього Сходу та з Америки. В англійському кораблебудівельному промислі є тепер 800 тисяч безробітних.

● **Видавець гамбурського журналу „Дер Шпіґель",** Рудольф Авґштайн, арештований 27-го жовтня мин. року разом із 9-ма іншими особами за надрукування в тому журналі статті з гострою критикою відносин у новій західньо - німецькій армії, вийшов на волю. Всіх інших, заанґажованих у цій справі, звільнено вже раніше. Ця справа стала причиною кризи уряду Аденауера та димісії військового міністра Франца Йосифа Штравса.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

У день Лінкольна

Під час Восьмого Конгресу Американських Українців в половині жовтня минулого року чолову стіну залі нарад Конгресу прикрашували, поставлені під синонімними гаслами Визвольника - Еманципатора два портрети: Абрагама Лінкольна і Тараса Шевченка. Навряд чи можна було б з більшою точністю зіставити й поєднати ролю й значення двох осіб, як це зроблено у випадку цих двох велетнів американської і української історії.

У тому бо самому часі в половині минулого сторіччя, коли український нарід, потрясений до глибини душі полум'яними словами свого генія і пророка Тараса Шевченка, підіймався з Великої Руїни і перероджувався в нову, модерну націю — американський нарід під проводом свого шістнадцятого з ряду президента Абрагама Лінкольна переходив у свою чергу історичний процес подібного оформлення під тим самим гаслом: волі і справедливости для всіх!

Америку часто називають „землею Вашингтона". І цілком слушно, бо ж саме за Вашингтона і під проводом Вашингтона Америка, зірвавши колоніяльні пута, посягнула по своє невід'ємне, бо надане всім людям самим Творцем, право на вільне, незалежне життя. Але щойно за Лінкольна і під його проводом Америка стала Америкою в найкращому розумінні цього поняття, стала для всіх волелюбних народів світу символом і гаслом: волі, справедливости і рівноправности під законом, однаковим для всіх.

Як Шевченко для українського народу, так Лінкольн для американського народу залишив велику ідейну спадщину — найкраще і найвиразніше оформлені ідеали волі. Вони, ці ідеали, стали вселюдською цінністю, а змагання до їх повного здійснення стали основним законом і першою потребою. Бо як колись, за Лінкольна, Америка не могла встоятись наполовину вільна і наполовину невільнича, так сьогодні світ не зможе встоятись наполовину вільний і наполовину поневолений. День Лінкольна, що що його відзначає щорічно американський нарід в день його народин, 12-го лютого, дає добру нагоду цю засаду пригадати і відсвіжити в кожночасних нових обставинах, щоб відповідно поступати.

Чинник довір'я

Чинник довір'я грає вирішну ролю не тільки в приватному й суспільному житті, але й у взаєминах між державами. Відомо, що взаємне довір'я є фундаментом для тривкого подружжя, для всіх торговельних зв'язків, основою у відношенні вояків до командирів, базою військової дисципліни. Без довір'я до партнера цілком недоцільно підписувати будь-який міжнародний договір. Коли большевики своїм культом облудности та постійним ламанням міжнародних зобов'язань ґрунтовно зруйнували довір'я до себе, то й довголітні переговори про припинення ядрових детонацій не можуть закінчитися успіхом, бо західні держави вимагають обов'язкової міжнародної контролі, щоб мати гарантію проти совєтської віроломности. Не маючи довір'я до комуністичних правителів у Москві і Пейпінґу, західній світ будує свою безпеку на єдиній віреґічній базі, якою є — збройна сила.

На превеликий жаль, в останніх тижнях закралося недовір'я також в ряди західніх союзників. Французький президент де Ґоль вложив вето проти прийняття Британії до Европейської Економічної Спільноти, бо почав підозрівати, що Британія більше дбатиме в тій західньоевропейській економічній організації за інтереси Америки, як Европи. Де Ґоль віддавна ставиться з недовір'ям до Америки, як тривкого союзника й оборонця Західньої Европи, і вважає, що ЗДА можуть розпочати війну, не запитавши перед тим своїх европейських союзників, як це загрожувало під час кубинської кризи, — або не поспішать з атомовою допомогою Західній Европі у випадку совєтської агресії. Водночас англійці захитались у своєму довір'ї до французьких союзників, не виключаючи, що ресантименти де Ґоля проти ЗДА й Британії можуть штовхнути його на двосторонню угоду з Москвою. Французько-німецький пакт приязни породив у багатьох західньоевропейських політиків острах, що „вісь Париж — Бонн" може підважити 15-членний Атлантійський пакт НАТО. У самій Західній Німеччині, як це виразно виявилося на початку парляментарних нарад над ратифікацією згаданого французько-німецького пакту, нема беззастережного довір'я до чистоти інтенцій французького президента, — мовляв — чи не хоче він цим пактом послабити німецько - американські взаємини. А старий Аденауер апелював до своїх земляків, щоб вони вірили йому, що він нічого не приховав від них із своїх розмов з де Ґолем, бо — як слушно ствердив він — тільки тоді Західня Німеччина матиме поважний голос у світі, коли буде відомо, що її уряд користується повним довір'ям у всьому німецькому народі.

Деякі коментатори висловлюють думку, що де Ґоль, який є державним мужем непересічної міри і нічого не робить легкодушно, на своїй пресовій конференції 14-го січня цього року і в своєму „вето" в Брюсселі 22-го січня проти Британії мав на увазі лише речові — в його очах правильні — арґументи, але переочив психологічні наслідки своєї поведінки. Тим часом у політиці ірраціональні чинники, як ось ідея, фанатизм, мораль народу, віра, довір'я, — є великими, а то й вирішними позиціями. Коли зерна недовір'я і підозри засіялись поміж 15-ма державами - членами НАТО і 6-ма членами Европейської Економічної Спільноти, то тінь лягла на ці обидві організації, на яких спирається вся сила і вся надія вільного Заходу.

Тому правильним був заклик президента Кеннеді на його останній пресовій конференції з минулого четверга 7-го лютого — до єдности західнього світу, який — пригадав Президент — все ще перебуває „на бурхливих хвилях совєтської загрози". Тому треба мерщій привернути взаємне довір'я в західньому світі, як передумову тієї єдности.

Велике признання

Поміж статочними мужами канадійського Сенату відтепер засідатиме і радитиме молодий, енерґійний муж науки, новонайменований сенатор Павло Юзик. На досмертного сенатора найменував його прем'єр Джан Діфенбейкер напередодні розв'язання канадійського парляменту минулого тижня.

Найменування на сенатора — це одна з найбільших почестей, що її може мати людина. Проф. Павло Юзик заслужив собі цю почесть своїми власними вартостями, своїми чеснотами і досягненнями, як і своєю діяльністю в канадійсько - українській громаді, приналежність до якої та активність в якій, без сумніву, мали вплив на його нове призначення. Тим то його номінація на сенатора є великим успіхом і признанням, як для нього самого, так і для всієї канадійсько-української спільноти. Що більше, цю номінацію розуміють і приймають як признання також українці в Америці і в інших країнах, і тому їхні найкращі побажання супроводжатимуть сенатора Юзика в його новій, відповідальній праці.

ФАЛЬШИВНИКИ ІЗ СТАТИСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ УССР

11-го лютого ц. р. опубліковано в підсовєтській Україні звідомлення Центрального Статистичного Управління при Раді Міністрів УССР про „підсумки виконання державного пляну розвитку народного господарства республіки у 1962-му році".

В цьому повідомленні, між іншим, стверджується, що гуртовий збір зерна в Україні у 1962-му році становив — 2 мільярди 18 мільйонів пудів — на 711 мільйонів пудів більше, ніж у 1953-му році і лише трохи нижче від найбільш урожайного для зернових культур 1961-го року. Отже, виходило б, що тодішній збір зерна в Україні був успішний.

Нам, одначе, видається, що ця справа виглядає інакше. Передусім — для України було заплянованo зібрати в 1962-му році 2.3 мільярда пудів зерна. Коли ж зібрано тільки 2 мільярди 18 мільйонів пудів, це значить, що вона не виконала пляну, на 300 мільйонів пудів. Вже само це є невдачею.

Невдача ця тим більша, що для того, щоб осягнути заплянованy кількість зерна, площу посіву під кукурудзою в Україні у 1962-му році поширили до 10 мільйонів гектарів, сподіваючись зібрати принаймні на половині її по 50 центнерів кукурудзи з гектара.

Цього „кукурудзяного пляну" не лише не виконано, але — як ствердив у своїй промові на грудневому пленумі Центрального Комітету КПУ її перший секретар Підгорний — в деяких областях взагалі не вспіли кукурудзи зібрати на великих площах, і вона ще з грудні була на полях. Таке трапилося, зокрема, в Одеській, Миколаївській і Кіровоградській областях („Радянська Україна" з 7-го грудня минуго року). Щож і казати про 50 центнерів з гектара!

Ці невдачі з кукурудзою спричинені, на нашу думку, в першу чергу тим, що посіяно її в Україні більше, ніж можна було зібрати тими людськими й технічними ресурсами, якими розпоряджає сільське господарство. Немає виглядів, щоб ті ресурси в найближчому часі змінилися, отже й вигляди на збільшення збору зерна в Україні невеликі.

Не треба забувати, що для того, щоб збільшити збір зерна в СССР, у 1962-му році радикально зреорганізовано управління сільським господарством з цілковитим підпорядкуванням його партії, і в такий спосіб з колгоспників, ніби колективних власників землі, які за конституцією мають самі рішати про способи господарювання, зроблено навіть формально сліпих виконавців наказів партії, яка встановила на селі своїх парторгів.

Але й цей тиск на колгоспників виявився недостатнім. Навіть парторги не можуть поправити того, що є нежиттьовим у колгоспній системі.

Зіставлення збору зерна у 1962-му році із збором у 1963-му році, є типовим пропагандивним трюком, який дуже часто вживається з тим розрахунком, що читач не знає у тій справі всіх деталів.

У повідомленні Центрального Статистичного Управління сказано, що збір зерна на Україні у 1962 р. був на 711 мільйонів пудів більший від збору у 1953 році. Але промовчано факт, що посівна площа всіх сільськогосподарських культур у 1953 р. становила 30 970 400 гектарів („Народне Господарство Української РСР", Держстатвидав, Київ, 1957, ст.113), а в 1962 року — 34.4 мільйона гектарів (так подає статистичне звідомлення — абв.). Посівну площу збільшено головно за рахунок скорочення площ під травами, в зв'язку з ліквідацією травопільної системи, і майже весь приріст тої площі вжито під зернові.

Коли ж при цьому мати на увазі факт, що площа під зерновими у 1962 р. становила приблизно половину всієї посівної площі в Україні, то стане ясно, що приріст у загальному зборі зерна на 711 мільйонів пудів у часі між 1953 і 1962 роком осягнено лише завдяки розширенню площі під посівами зернових, а не за рахунок підвищення родючости ґрунтів.

Але розширювати далі площу під посівами зернових в Україні практично немає можливости, і тому годі припускати поважне збільшення продукції зерна в найближчих роках. Воно неможливе ще й тому, що виробництво мінеральних добрив і сільськогосподарських машин в СССР далеко відстає від потреб сільського господарства і не скоро зможе ті потреби задовольнити.

При цьому треба взяти до уваги і те, що з України, головно з українського села, і далі вивозять робітну силу на цілинні землі і в інші частини СССР, так що наявні людські резерви на селі не зможуть дати собі ради із виконанням щораз більших плянів продукції зерна, які накидає Україні Москва.

абв.

СПОГАДИ ШПИГУНА

З початком цього року появилася на книгарських полицях в ЗДА книга спогадів одного з найбільших шпигунів „Третього Райху", який вірно, по-собачому служив своїм німецьким хлібодавцям під криптонімом „Ціцеро". Фантастична діяльність цього молодого турка не раз описувана на сторінках світової преси й журналів, свого часу появився був навіть американський фільм, фабулою якого були неймовірні дії цього надзвичайно цінного для Берліну шпигуна. Щойно тепер, з поміччю одного німецького журналіста, сам „Ціцеро" описав детально своє колишнє минуле на службі своїх зрадливих „добродіїв" з-під стягу свастики.

Як зазначає американський рецензент, книжка „Я був Ціцеро" належить до найбільш неймовірних, одночасно до найбільш правдивих визнань - сповідей, будь-коли опублікованих в світовій літературі цього сенсаційно-шпигунського жанру. Цю книжку написав Еліса Базна, колишній турецький бідняк-послугач у столиці Туреччини, який заради лакімства нещасного — з ролі кімнатного служки британського амбасадора в Анкарі — став чільним шпигуном німецької розвідки під час другої світової війни.

Як оповідає „Ціцеро" в цій книзі своїх несамовитих спогадів, він мріяв про власний готель десь на берегом Чорного моря і складав для цього „важко" зароблені гроші. Але, на своє превелике горе, Еліса Базна дізнався під кінець своєї шпигунської служби, що тисячі фунтів стерлінгів, заплачені йому за „вірну службу", були підробленими банкнотами. „Така була моя нагорода від закордонних розвідників „Третього Райху", — мелянхолійно занотовує своє огірчення ославлений „Ціцеро".

Документи, відписи таємних шифрів, звіти з міжна- Черчилла та ін. — частенько Чорчилла та ін. —частенько брав у свою резиденцію для дальших студій британський амбасадор в Анкарі, і все те пильно й поквапно, що найважніше — не викликаючи найменшої підозри, фотографував спеціяльним апаратом служка Еліс Базна, щоб наступного дня передати німецьким аґентам.

Так тривало кілька років. Звіти з Анкари були такі неймовірно важливі, такі несамовито оригінальні, що саме ця їхня прикмета насторожувала гітлерівську розвідку. Як пишуть американські рецензенти цієї книжки німецького архишпигуна, це була велика ласка небес, що в Берліні не вірили звітам свого розвідчого апарату в невтральній Туреччині, бо інакше зовсім не в тому напрямі покотилося б колесо історії, і мапа Европи, а то й цілого світу, виглядала б не так, як тепер!

Рапорти „Ціцера" про дбайливо і в глибокій таємниці плянований альянтами висад у Франції, про совєтсько-американсько - британські наради й торги, про інвазійні пляни на Балканах, про ідею „двох фронтів" супроти Німеччини і інші вітальні для тодішнього світу пляни — все це негайно скрупулятно доставляв „Ціцеро" куди слід. Але склалося так, що не все те, що передавав своїм панам ласий на гроші Еліса Базна, брали в далекому Берліні за добру монету. Може тому — такою самою монетою — й заплатили йому „добродії" із Берліну.

Як пише про себе тепер старий „Ціцеро", під кінець війни, коли не стало його німецьких покровителів, він залишився голий - босий, без сотика в кишені. Щойно пізніші його ревеляції про своє минуле принесли йому деяку суму на прожиток у невеселій старості. А найновіша його автобіографія, видана в Ню Йорку під назвою „Я був Ціцеро", може осолодить його долю саме за те, що так покірливо й вірно визнав перед світом важкі гріхи своєї молодости. Гріхи, спрямовані на загладу майже половини тодішнього світу.

Т. К.

УЛЬБРІХТ ПРОПОНУЄ РОЗМОВИ ПРО БЕРЛІН

Берлін. — Східньо - німецький диктатор Вальтер Ульбріхт виголосив в минулу суботу 9-го лютого велику промову через радіо, в якій запропонував безпосередні переговори з сенатом Західнього Берліну про способи розв'язання берлінської кризи. Він заявив, ща Західній Берлін повинен стати „третьою німецькою державою", „вільною і невтральною", з устроєм, що його собі сам вибере, та з ґарантіями свободи, але з відмовленням від ніби його теперішньої ролі, як „бази для бльоку НАТО" та вогнища ворожої супроти Східньої Німеччини пропаґанди. Цю пропозицію Ульбріхта на безпосередню зустріч з західньо - берлінським посадником Віллі Брандтом у берлінських справах — Брандт відразу відкинув.

Валерій Остапенко

ЩЕ ПРО „ВОЄННИЙ" І „ВІЙСЬКОВИЙ"

Бували войни й військовії
свари:
Галагани і Киселі,
І Кочубеї-Нагаї . . .

Так писав наш Шевченко. І напевно не думав наш великий поет і мовознавець, що через 103 роки хтось категорично і прилюдно заявить, що слово „воєнний" — це „разючий вплив московської мови".

Якщо шановний читач не зрозумів про що тут іде, нехай візьме „Свободу" з 28-го січня ц. р. і прочитає статтю п. З. Стефанова: „Військова чи ,воєнна' термінологія". Від себе можу висловити жаль, що дискусія на тему нашої воєнної термінології прибрала таких неприємних форм.

Мені не хотілося б зводити справу до суперечки між двома людьми, бо „Свободу" читає поважна кількість людей, і така суперечка не всім буде цікавою. Але я не хочу лишитися в такому невигідному становищі, в яке мене поставив опонент у своїй останній статті.

Почну з того, що п. Стефанів дивується, чому я став його опонентом. Відповідаю: бо я знайшов у його статті неточності і навіть помилки. Чи може п. Стефанів все ж таки таїв у собі надію, що йому ніхто не відповість? Він навіть не зазначає, що пише в порядку дискусії, мовляв, у питанні воєнної термінології його точка зору не підлягає дискусії.

З цього й починаються протиріччя і самозаперечення мого опонента. Наприклад, він закидає мені, що слово „воєнна" (термінологія) є „разючим впливом московської мови", але сам в обох останніх статтях пише: „Українська мова виразно розрізняє значення слів „військовий" і „воєнний", що є похідними від слів „військо" і „війна", або, „воєнна історія теж складова частина" і т. д. Якщо слово „воєнна" є чужим у нашій мові і його не треба вживати, то яка ж є різниця, де це слово вживати — для означення термінології чи науки?

Припустімо, що слово „воєнний" є в дійсності чужим у нашій мові. Знову ж таки п. Стефанів помиляється, коли думає, що чужі слова не можуть бути введені в нашу воєнну термінологію, бо воєнна наука , а з нею й воєнна термінологія, належать до об'єктивних наук, як і догматична частина філософії. Військові діячі в цілому світі — це перші патріоти своїх держав, але до своїх безпосередніх обов'язків вони відносяться передусім з фахового боку, так само, як учений німець або француз, монархіст або соціяліст, однаково формулюють теорію Пітагора. Ось чому такі слова, як армія, корпус, дивізія, генерал, майор, батальйон, стратегія, тактика і багато інших, вживає більшість народів світу і дотримується того, що закони стратегії є вічні, тактика залежить від розвитку техніки, а воєнна термінологія від розвитку воєнної науки. Національні почуття тут ні до чого. Чому правильніше буде „воєнна" термінологія, а не „військова", я вже писав раніше, і якщо мій опонент з цим не погоджується, — то це його справа. Між іншим, в цьому питанні п. Стефанів заперечує сам собі. Пробуючи доказати, що „мілітарний" має означення, як „військовий", а не „воєнний", він цитує американський „тлумачний" військовий словник: "Military — (1) Relating To War In Any Manner." Отже, виходить таки по-моєму, бо "war" — це „війна", а не „військо".

Далі мій опонент пише, що я визнаю лише воєнну науку, в той час, як, мовляв, існує лише „військова наука". В цьому питанні я вже також висловлювався і повторюватись не хочу. Але цікаво простежити, як п. Стефанів дивиться на це питання. Взагалі, мій опонент чомусь уникає конкретного підходу до справи, так би мовити — фахової аналізи. В своїх „доказах" він обмежується поверховними поясненнями або прикладами без попередньої аналізи даного об'єкту. Наприклад, пише: „Військова — а не воєнна — наука займається істотним розвитком військовости в державі та його становищем в політичнім, економічнім, соціяльнім і технічнім обсязі. Сюди належать особливо (!) військово- і воєнноісторичне учення і дослідження, військове бібліотекознавство, архівознавство, музезнавство". Признаюся, що такої науки я не чув. Я знаю, що існує воєнна наука, яка навчає людей, передусім, як воювати, тому й називається воєнна, і головними предметами цієї науки є: стратегія, тактика, топографія, фортифікація, балістика і ін. Бібліотеко- і інші „знавства" — лише її допоміжні засоби.

Погоджуюся з п. Стефановим щодо розмежування між воєнною і „військовою" історією, але лише в принципі, бо думаю, що вислів „військова історія" буде неправильним. Ми кажемо: „історія людства", „історія мистецтва", „історія літератури", отже — і історія війська. Вираз „військова історія" має зовсім інше поняття. Наприклад, можна сказати: „він розповів нам одну цікаву військову історію" або „він знає багато військових анекдотів", але — „він пише історію нашого війська". До речі, сам п. Стефанів чомусь називає себе істориком Українського Війська, а не „військовим істориком України".

Непогоджується п. Стефанів і з моїм поясненням слова „стратегія". Можливо, що я висловився не точно. Але мій опонент підходить до цієї справи манівцями, коли називає стратегію — мистецтвом. Десь в глибині питання, в його духовій частині, він має рацію, але це вже буде ділянка воєнної філософії, а не конкретної воєнної термінології. Щоб ліпше розуміти, що таке стратегія, треба завжди мати на увазі подвійну природу військової справи, її два елементи — воєнну науку і воєнне мистецтво. Якби стратегії дати вільний вибір між наукою і мистецтвом, то вона скоріше стане на бік науки, будучи сама елементом раціональним, тобто тим, що піддається точній аналізі і кляcифікації. Воєнне мистецтво — явище ірраціональне, духове, те що Наполеон назвав "La partie sublime de l'art". Бо стратегія дається трудом, а мистецтво — Богом, і великий знавець військової справи Клявзевіц — це лише Сальєрі з його музичною технікою, але Наполеон, цей звичайний артилерійський старшина, що так по-мистецьки керував війною — це вже геніяльний Моцарт.

Коли я зауважив, що мій опонент уникає фахового підходу до справи, то мав на думці ще й таке місце в його статті: „Тактика — це штука провадження військ в бою . . ." Бійтеся Бога, шановний пане! Невже для тактики, цієї основи основ військової діяльности, не можна знайти достойнішого означення, як „штука"? Ми все ж таки ведемо дискусію на тему воєнної термінології і передусім самі мусимо додержуватися тієї термінології.

І, нарешті, щодо „комендант" чи „командант". Цьому мій опонент присвячує дуже багато місця в своїй статті, тоді як я ставив питання в зовсім іншій площині. Я подавав думку, коли ліпше вживати „комендант", а коли „командир". Яке походження має „е" в слові „комендант" — російське, французьке чи німецьке — мене не цікавить, бо я це слово беру з життя, тобто так, як пишуть наші ліпші письменники та журналісти, так, як вживали його в українських арміях — Армії УНР і УПА. До речі, в УПА існував ще й такий термін, як „босць". За „теорією" мого опонента це „разючий вплив" не лише московський, а ще й совєтський. Сумніваюся, що це в дійсності так, бо слово „босць" походить від слова „бій", а основною діяльністю УПА було ведення боїв.

Непотрібне повторювання п. Стефановим свого попередника в дискусії виявляється в його поясненнях обов'язків командира і коменданта, хібащо з тою різницею, що я це робив коротше. І виглядає так, що в людей, які не читали моєї попередньої статті, може створитися враження, що я в цьому питанні допустився помилки, а мій опонент мене виправив.

На цьому кінчаю дискусію з п. Стефановим. Наші погляди розходяться не лише в ділянці воєнної термінології, але й в самих принципах ведення дискусії.

Д-р Михайло Данилюк

АТОМОВІ ОПАДИ

(4)

Друга можливість — дещо оптимістична. Це тоді, коли бомба вибухнула не у вашому сусідстві, але десь далі, скажімо за 15 миль, коли ви були на вулиці, або за кілька миль, коли ви були у сховищі під час вибуху і детонація вас не зачепила. Хмари радіоактивного пилу осідають негайно, деякі матеріяли довго крутяться в повітрі, але всі разом променюють ґама і можуть спричинити той самий ефект, що й при першій можливості, лише протягом довшого часу. Перших кілька годин (час залежить від віддалі детонації) майже так само грізні, як при вибухові. Для дорослих людей може бути безпечним „прохід" щойно через два дні після детонації, і то лише протягом кількох годин. Діти і молоді люди повинні висидіти у сховищі повних два тижні. Тож у випадку 5-мегатонової бомби на території до 50 миль від центру детонації вижити можна, і то навіть так, щоб бути здоровим.

Третя можливість. Якщо людина вижила перших два тижні у сховищі, або знаходилась на такій віддалі від вибуху, що ґама радіяція була для неї лише далеким відгомоном, можливість бути негайно вбитим проминула. Приходять лише атомові опади і стронцій, йод та цезій, про які пересічна людина ніколи не чула та в кухонних припасах не тримала — приходять із повною реальністю при кожній ранній каві та вечірній котлеті. Харчі, насичені радіяцією бета, можуть стати серйозною загрозою для здоров'я сучасної людини, а також наступних поколінь. Проте, методи докладної перевірки харчів можуть врятувати людину від загрози радіяції. Тут можуть стати її жертвами люди з недорозвинених країн, а також фармери, що самі собі постачають їжу. Одначе, ця проблема може постати щойно після вибухів багатьох бомб, і тому залишимо її дискусіям науковців.

Як ми вже зазначали, є цілий ряд можливостей врятуватись від вибуху А-бомби. Це, напр., вишкіл людей, евакуаційні програми, організації першої допомоги, лікарень, запаси харчів, організація публічних сховищ, організація цивільної оборони із системою попереджень, дослідження існуючої радіяції та інформація про це і багато інших.

Іноді це не така проста справа. Наприклад, коли б бомба лише гірошімської сили впала з малим попередженням на місто із 50-ма тисяч населення, то таке місто мусіло б мати до диспозиції 900 лікарів, щоб лікувати негайно покалічення та попарення. Де їх взяти, коли таке місто в ЗДА має пересічно десять - двадцять лікарів? Тож лікарі повинні мати інструкції, щоб, у випадку війни, на місцях, де працюватимуть вони у системі цивільної оборони, рятувати лише тих, яких можна врятувати, і залишати на ласку долі важко поранених. Бо на всіх не вистачить ані лікарів, ані ліків, ані плязми для трансфузій.

Але все ж і в тій жахливій катастрофі людина має шанси схоронитись. Маючи всі фактори до помочі і бувши вповні приготованою, людина має 97 шансів із 100 зберегтися і вижити. Навіть недостатньо приготована, але при наявності холодного розсудку та знання суті радіяції, кожна людина має яких 50 шансів вижити.

Радіяції — чи то прямої від вибуху, чи з опадів — не видно й не чути, але знаємо, що її промені, які йдуть по прямій лінії, рідко заломлюються, і що вони мають силу проходити крізь різні матеріяли лише до певної міри. Якщо мати відповідну охорону, промені радіяції людини не досягнуть. Найбільш простими й дешевими матеріялами, які охороняють від радіяції, є цемент, цегла і звичайна земля або пісок. Радіяція після вибуху чи з опадів проходить крізь цемент на 8 цалів, цеглу — 10 цалів, землю або пісок — приблизно 3 стопи (один метр). Значить, кожна родина може мати своє власне сховище у підвалі дому, відмурувавши частину підвалу цементовими бльоками або цеглою грубиною 8-10 цалів і накривши таке сховище стелею з таких же матеріялів. Можна також збудувати звичайну землянку в садку із стелею в метр завгрубшки. Таку землянку, наприклад, збудував собі нагороджений нагородою Нобля відомий фізик д-р В. Лайбі. Вона коштувала 30 долярів.

Протиопадове сховище, безперечно, найкраща охорона. Нормально таке сховище мусить мати добру вентиляцію, електрику, заломаної лінії вхід і радіо. Всі інформації щодо радіяції будуть подаватись по цілій країні на хвилях 640 і 1240. Важливим є випробувати радіо, чи воно відбирає у такому сховищі. Заломана лінія входу дасть потрібну вентиляцію (дверей у ньому не потрібно), але у сховищі під землею мусить бути повітряна помпа з фільтром.

М. Скала - Старицький

Европейська преса про виступи Роми Прийми

Рома Прийма два роки тому виступила вперше перед паризькою й лондонською публікою та фаховою чужинецькою критикою цих міст, то публіка, що складалася у великій більшості (у Парижі) з різнонаціональної молоді, прийняла її з захопленням. Але фахова преса писала про виступи стримано, без особливого захоплення. Воно і не дивно. Цеж найбільше строга публіка і критика в цілому світі. Перейти той хресний вогонь, — найтрудніший момент в житті кожного мистця. Хто його витримає, вдержиться на поверхні цього бурхливого, химерного й змінливого моря, яким є опінія публіки, опінія друкованого слова. Проти цих найжорстокіших суддів не встоюються дуже часто великі таланти, великі гроші, мастки, зв'язки.

Рома Прийма

Рома Прийма перейшла те „хрещення" переможно і вже в минулому, 1962 році її виступи в Греції (Атени), Швайцарії (Женева), Австрії (Віден), Франції (Париж), Англії (Лондон) та Німеччині (Мюнхен) увінчалися заслуженими успіхами, про які писала з признанням і захопленням не лише наша українська преса, але й чужа.

Після виступу Роми Прийми у великому театрі „Кентріко" в Атенах, місцева газета „Елефтерія" з 27-го вересня 1962 писала: „Головне джерело, яке дає тематику Ромі Приймі, це народні танки й пісні України. Її техніка, це синтеза клясичного балету й народних танків, у яких домінує експресійний танок. Ця синтеза є правильна — хореографія виказує різнородність і строгість форми як і уяву, що є вислідом знання тої форми. В її танках гарні рухи, а руки „говорять" прекрасною експресивною мовою... Публіка з щораз то більшим ентузіязмом приймала всі танки, а після „Жаху війни" було чути голосні оклики захоплення..." Д. Ксамандропульос.

Після виступу в Женеві, Дан Паске у „Журналь ди Женев" з 4-го жовтня 1962 писав: „Минулого вечора, у театрі „Ля Кур Сен-П'єр", Рома Прийма дала нам „ван вумен шов", вечір танків, інспірованих українським фолкльором. Модерна й експресивна техніка полонює й очаровує глядача. Варіяції відомих, але невикористаних досі тем. Гра рамен, послідовність вислову, у сумі характерний танок. Рома Прийма знає досконало клясичний танок, що дає їй можливість полонити всеціло глядачів своїми чаруючими креаціями. Рома Прийма дала нам вчора доказ своїх талантів, доказ такий грандіозний, що він на довгий час залишиться в нашій пам'яті".

Друга женевська газта „Ле Курієр" з 2-го жовтня 1962 під наголовком: „Рома Прийма у своїх українських танках" пише: „Кілька днів тому, нас запевнювали, що найкращими жінками Росії є грузинки. Якщо йде про мене, то я дав би першенство українкам, коли їх судити на основі Роми Прийми. Ця гарна й чарівна танцюристка запрезентувала нам у Театрі ди ля Кур Сен-П'єр реситаль українських танків. Дуже милий вечір танку. Рома Прийма будує свою програму на танках України. Інспіровані фолкльором, але стилізовані, у яких вона інтерпретує переважно старовинні легенди. Її техніка базується на клясичному танку, [illegible] у своїх хореографіях не для самого танку, тільки для підкреслення своєї інтерпретації Особливо замітне в неї те, що вона однаково добре інтепретує трагічне й гумористичне. Її мистецьке відчуття відповідає одному й другому. У „Жаху війни", „Відьмі" чи „Русалці", Рома Прийма однаково певна. Занотуймо також дійсну красу її гарних костюмів, як також співпрацю Іванни Прийми, що акомпаніювала весь вечір на фортепіяні. Цей дуже цікавий реситаль танку увінчався дуже великим успіхом". (Гм. С.)

Після виступу Роми Прийми у Відні, у якому вона отримала, ще перед виїздом до Америки, у Музичній Академії того міста, основи свого мистецтва, найбільший австрійський щоденник „Курієр" з 7-го листопада 1962, під наголовком „Казка з над берега Дніпра" писав: „Танцювальний гостинний виступ українки Роми Прийми у театрі „Каммершпіле", був показом не тільки строгого, індивідуального, особливого стилю й танцювальних законів, але й свого власного світогляду. Танечниця дуже вміло посднує національно - фолкльорні елементи із технічновиразовими засобами німецького танку у віденської школи, Кройцберґа, Марти Грагам. „Танки й характери" Роми Прийми, це властиво казки і повіря з-над берегів Дніпра, стилізовані в абстрактних формах частинно експресійні, частинно мімічні танки, що їх гарно формулованими історичними подіями заповідає Альфред Кавп у формі „подорожі - мрії по Україні", серед богинь і святинь, відьм і русалок в супроводі музичних нарисів невідомих тут композиторів. Дуже гарна була уміркована порушлива масстатична „Ікона", зворушлива „Чайка при битій дорозі". Довготривалими сердечними оплесками й численними букетами квітів закінчився цей святочний вечір. (Рудольф У. Клявс).

„Ді Прессе" з 5-го листопада 1962: „Одна з тих, що отримала фаховий вишкіл у представників віденської танцювальної школи: Тоді Біркмаєр, Візенталі, Рікі Рааб, Геральд Кройцберґ, виступила гостинно у Відні, українка Рома Прийма. Струнка і висока краса вражає симпатично між іншим тому, що її мистецтво вільне від настирливої світоглядової зарозумілости. Ряд її танків, що їх попередньо заповідав конферансіє, є погідного характеру. Тільки у „Відьмі на лисій горі" переходить вона ту границю у комізм, а у „Жаху війни" у драматизм, що вражає тим сильніше. У фолкльорного походження танках розпоряжає вона такою широкою скалею вислову, якою утримує глядача в постійному зацікавленні. Технічно, танок Роми Прийми є добре обоснований. Вона має клясичний вишкіл, що виходить на її користь. Передусім повна виразу гра рамен і рук доказує, що вона ніколи не працювала над собою однобічно. Вона зуміла з'єднати органічно свої здібності інтензивного виразу тіла й мімічної гри із клясичними елементами танку..." (Г. Бигм).

І нарешті після Відня, знов Париж, в якому Рома Прийма здобула була вже признання паризької фахової критики ще в 1960 році.

Найповажніший музичний журнал „Ле Гюд дю Концерт" з 14-го грудня 1962 надрукував: „Цей реситаль характерних танків, інспірованих українським фолкльором, був насолодою одночасно для очей і для духа. Ця гарна й розкішна артистка показала нам мистецтво перевтілювання з досконалим мистецьким смаком. Зацікавлення паризького глядача зростало постійно із-за багацтва культури і вибору чудесних костюмів. З усіх постатей, від клясичних до мімічних, я назву „Чайку", яка дала нагоду Ромі Приймі задемонструвати красу її тіла рухами птиці, „Ікони", в яких вірний візантійський стиль сягає величі жреця, „Відьму в хаті", у якій із дотепом сплітаються чари з ґротескою і, чудесна „Русалка" так досконало і так поетично передана. Життя, юність, радість у постійній черговості міняються у цій високомистецькій райдузі відтворчого мистецтва". (Лілі Бєнвеню).

Коли додати до цих чужинецьких фахових рецензій ентузіястичні відгуки - статті поодиноких авторів в українській европейській пресі: М. Брадовича в „Українській Думці" й „Америці", д-ра Тисовського, д-ра Дзеровича й д-ра Накловича в „Християнському Голосі", „Українському Слові" й „Шляху Перемоги", С. Наумович в „Українській Думці" й „Шляху Перемоги", О. Ждановича й Д. Андрієвського в „Українському Слові", М. Вереса в „Українській Думці", Северина Борачка й Григора Крука в „Шляху Перемоги" та багато інших в українських місячниках і журналах, то будемо мати деяку уяву того, чого добилася і здобула Рома Прийма своїми виступами на чужих европейських сценах в минулому 1962 році. Всі ці відгуки й фахові рецензії підкреслюють в один голос, що Рома Прийма українська артистка високої кляси, як танцюристка так і хореограф; що її мистецтво своєрідне й оригінальне українське мистецтво, базоване на історії українського народу, української культури, що своїми виступами вона робить велику і корисну пропаганду українському народові, українській культурі на чужому міжнародному ґрунті, вона перша і досі єдина українка балетниця - солістка вийшла на широкі мистецькі простори чужого і українського світу із новими передовими ідеями в цьому мистецтві. Треба знати, що сучасні найпередовіші хореографи цілого світу шукаючи виходу із старого закостенілого клясичного академізму, ідуть якраз тими самими шляхами, що і Рома Прийма. То значить: танок стає засобом мистецького вислову ідеї, змісту, а не тільки досконалого, але бездушного віртуозівства. Рома Прийма іде з духом часу, і йде славно.

• **Княжна Марґарита,** сестра королеви Єлисавети, повинувалась суґестії збоку британського уряду та відкликала свої заповіджені відвідини у Парижі. Цим задемонстровано значно погіршені відносини між Британією і Францією внаслідку протибритійських виступів президента де Голя.

Пассейк відзначив врочисто День 22-го Січня

Заходами Відд. УКК в Пасейку 22 січня о год. 7 вечора в місцевому Сити гол, відбулася проклямація 45-річчя Незалежности та 44-річчя Соборности Української Народної Республіки. В проклямації взяло участь українське духовенство, інтелектуали, представники місцевих організацій і численне громадянство. Свято відкрив посадник міста п. Де-Мюро в асисті комішенерів. Молитву провів український православний священик о. прот. Т. Форостій. Посадник міста побажав якнайкращих успіхів, добра в боротьбі і Божого благословення для нашого народу, уярмленого московським комуністичним імперіялізмом.

Промовляли комішенери, бажаючи українській нації святкувати день 22 січня у своїй вільній українській державі. Від пасейської громади з рамени Відділу УКК промовляв проф. Мец. Він як американець українського походження, підкреслив, що американці, святкуючи 22 січня, допомагають українському 45 мільйоновому народові здобути волю і повну незалежність від імперіялістичної комуністичної Москви.

Слідуюча доповідь була від пластової молоді, що її гарно виголосила панна М. Чайківська (учениця української католицької школи св. Миколая і школи українознавства), англійською мовою. Маленької дівчинки доповідь зробила сильне враження на присутніх американців. Бурхливим оплескам мейора, комішенерів, а в тому американських журналістів не було кінця. Про її доповідь пасейський щоденник Геральд Нюз помістив теплу згадку. Голова Відділу УКК, пані Марія Стефанів, подякувала посадникові за проголошену проклямацію, та за вивішення нашого прапору в дні 22 січня на пасейському ратуші. Свято закінчено молитвою, що її провів український католицький парох церкви св. Миколая, о. сов. Володимир Білинський.

В неділю 27 січня, заходами Відділу УКК та місцевого пароха о. В. Білинського, відбулася святочна академія 45-річчя незалежности та 44-річчя Соборности Української Народної Республіки. Точно о год. 3 по полудні в українській Централі при 142 Говп евню в Пасейку, з'явилися представники українських церков, інтелектуалісти, представники громадських організацій і численне громадянство Пасейку і його околиць. Святочну академію відкрила голова Відділу УКК пані М. Стефанів. Свято розпочато американським і українським гимнами, що їх сольо виконав студент університету П. Ничка. Вступне слово виголосила пані М. Стефанів, яку приявні нагородили рясними оплесками.

Головну промову мав ред. Шраменко. Вона була про 22 січня 1918 і 1919 років, цю істину нашої історії, в яких тяжких умовинах наш Державний Уряд, військо і народ здобували вільність і незалежність нашій Батьківщині. Прелеґент пригадував присутнім, що день 22 січнд є для нас днем радости.

Виступ хору Дніпро, під керівництвом Глинського, відспівав добре приготовані 3 маршові пісні. Рецитацію Юного СУМА громадянство привітало щиро. Найпомітніше враження на святочну громаду, викликала групка маленьких дітей „Рідної Школи". Вони з дитячим чуттям продеклямували тексти, зв'язані з 22 січня, за що громада обдаровувала їх рясними оплесками. На залі можна було запримітити вияв радісних облич. Цю сценку підготовила голова Відділу УКК пані Марія Стефанів. Дуже гарне скрипкове сольо, що його виконала панна А. Шкварко в супроводі фортепіяну, виконаного панною М. Цибик, було прикрасою свята. Академію закінчено загальним співом „Не пора".

Треба зазначити, що на особливе признання в ділянці культурно - освітньої праці заслуговує пані М. Стефанів, яка не жалуючи труду і часу, посвятила себе для нашої молоді і дітвори. Вона відповідно підготовляє дітей до святочних імпрез, що їх влаштовує наша пасейська громада. Її праця у вихованні молоді повинна бути взором і для інших громад.

О. Клисяк

Чужинці пишуть про Ювілейну Пластову Зустріч

В журналі мадярських скавтів „Мадяр Черкеш" за листопад м. р. появився репортаж із участи в Ювілейній Пластовій Зустрічі пера одного з присутніх молодих членів мадярської скавтової делеґації. В цьому репортажі під заголовком „СКОБ" читаємо:

„СКОБ" — українські скавти таким поздоровом привітали нас на своєму 50-літньому ювілеї, який відбувався у формі джемборе на оселі Іст Четгем, Н. И. і в якому взяло участь 2000 скавтів. Виїмкова гостинність, з якою привітали нас, зовсім нас не здивувала, бо вона питоменна для всіх гостин серед чужинецьких скавтів. Наша казкова трава мала свій звичайний успіх і здобувала нам виїмкову популярність серед чужинців. Але згодом ми ствердили, що діти українського народу, які переживають те саме, що й ми, мадяри, у відношенні до нашої батьківщини, робили все можливе, що б ми могли відчути їхню братню любов так, як цього вимагає від нас 4-та точка скавтового закону. І це було причиною їхнього сердечного відношення в часі нашого передування, а не лише чар нашої травички, що прикрашувала наші шапки.

Цілий час нашого перебування нами опікувалися делеґовані для цього українські скавти, звичайно гарні та милі дівчата, які пояснювали нам все, що діялося, давали потрібні інформації та дбали про наше приміщення і харчі.

Ми завважили, що українські скавти зовсім не курять, і ми не бачили на великих площах джемборе ніодного недокурка. З приємністю ствердили ми, що мелодія нашої народної пісні „Еґрі Менес", зовсім подібна до української коломийки. Наші пісні і танці в часі великої ватри викликали велике захоплення у глядачів, і нас вітали сердечним „мадяри, мадяри!". Як незвичайно приємно і яка це для нас гордість була репрезентувати наші національні барви на цій великій Ювілейній Зустрічі".

На закінчення репортажу вміщено пояснення слова „Скоб" та ювілейну пластову відзнаку.

• **Французька державна телевізійна централя** відкликала заплянована передачу про битву під Сталінградом, при чому в Советах накручено було промови різних большевиків, між ними й Сталіна. За причину подано те, що Хрущов відбіг від історичного ходу подій під Сталінградом та використав нагоду для пропаґандивних атак проти теперішнього режиму в Західній Німеччині.

Відділ УККА у Філядельфії працює!

Помимо сніговій та страйків вдалося мені загостити до Філядельфії, щоб відвідати знайомих. Зі тації забрав мене друг і по-дорозі в авті почав розповідати місцеві новини. Одною, в яку мені було прямо тяжко повірити, було те, що один наш давній знайомий з табору Лєндсгуб в Німеччині є в дружніх відносинах з посадником Філядельфії.

Так ми заїхали до мойого друга і по сніданку ми цілою родиною вибралися до церкви на Найставні. Парох у проповіді закликав вірних прийти на час на Свято Державности, щоб не засоромити українського імени перед посадником міста, котрий буде присутній.

На сьому годину прибули ми до школи, де мало відбутися свято. На залі дійсно вже було майже повно — вся громада виїмково була на час.

Чути було сумніви, чи дійсно мейор прийде, би ще в історії філядельфійських українців не було такої оказії, щоб завітала на чисто українського характеру свято така поважна особа. Сумніви почали збільшатися, коли час втікав, а програма не починалася, бо на початку мейор мав відчитати проклямацію з нагоди 22 січня. Найбільше, мабуть, нетерпеливився друг Василь Посполита, що був близьким приятелем пана Джеймса Тейта — посадника міста Філядельфії. Виконавці програми на сцені натискали, щоб починати, бо народ вже нетерпеливиться. Було вже добре по восьмій, і далі не можна було чекати, то рішили таки починати програму, а читання проклямації відсунено на пізніше.

Програма почалася і тут я хочу зазначити, що не входжу в деталі, бо це справа фахівців, а тільки хочу передати свої враження з того Свята Державности в „чужому" місті.

Прийшов час на відчитання проклямації, і український представник республіканської партії почав читати проклямацію губернатора Пенсилвенії, підписану республіканцем Скрентоном. Десь в самій середині його читання, з'являться посадник. Народ пізнав свойого „боса" та гучними оплесками проводив його до почесного місця. З усмішкою, може й гіркою, республіканський представник мусів чекати, поки його „противник" сяде, а народ втихомириться. Посадник сів та стиснув руку п. Посполиті.

Більшість з українців не вірили, що „мейор" прийде, а присутній парох, перед початком програми, звернувся до п. Посполити: „а не казав я вам, що він не прийде?"

Прийшов час на проклямацію, що її мав відчитати посадник, і після формального представлення він виходить на сцену і в голосі завважувалося зворушення, а промова якось не клеїлася після такого оваційного входу. В коротенькому слові він згадав про те, що він гордий за українців в його місті, про те, що ми повинні бути Богові вдячні, що тут можемо свобідно зберігати свої традиції і т. п. На закінчення він, замість самому читати, звернувся словами: „А тепер я попрошу мойого дуже доброго українського приятеля Василя Посполиту, щоб відчитав проклямацію". Цього, очевидно, не сподівався і п. Посполита, але хто не послухав би мейора, і відчитав проклямацію. Мейор сів, а подорозі подав руку свойому республіканському опонентові й перепросив за те, що перервав йому читання. Він перебув ще під час сольових виступів п. Л. Рейнаровича, а перед рефератом вийшов, бо мав ще справи до полагодження. Народ його знову відвів оплесками, а він при виході подав руку з яким 15 студентам, що стояли коло дверей.

Без сумніву, що всі українці на цьому святі були задоволені, що мейор своєю участю звеличав Академію. Все це було внаслідок осягів молодого українця, котрий є референтом зовнішніх зв'язків УККА, керівником демократичної партії на округу Найставн, а також керівником комітету для перебудови дільниці Найставну.

Вертаючись з Філядельфії, я був гордий за цього молодого патріота, котрий з щирого патріотизму веде цю зовнішню працю на користь української справи, й не зневірився до останньої хвилини, навіть тоді, коли вже всі втратили надію. Це може тільки в нас є ця приповідка — „обіцяв пан кожух — тепле його слово", а в чужинців, то слово є словом, а не обіцянкою.

Д. М-ук

Роман Рудницький концертує на Флориді

Палм Віч, Флорида. — Відомий молодий український піяніст - віртуоз Роман Рудницький вже втретє, напротязі одного року концертує на Флориді. Цим разом його виступи відбулися в Вест Палм Віч, де 12-го січня ц. р. він виступив на телевізії та, в годину пізніше в радіо та в Палм Віч, де на слідуючий день, 13-го січня по пол., він був солістом концерту Фільгармонії, виконуючи Чайковського Концерт В-моль, а вечером того самого дня грав свій речиталь в одній з найбільш ексклюзивних приватних шкіл, Ґрагам - Екес, перед добірною публікою. Серед цієї публіки були представники місцевої товариської верхівки, мистецького світу, тощо.

Рецензії в обох щоденниках були суперлятивні. Закінчуючи свою рецензію симфонічного концерту, критик „Палм Віч Нюз" пише:

„Виконання Концерту Чайковського 20-літнім Романом Рудницьким, було таке знамените, глибина його гри така подивугідна, що автор цієї критики передбачає, що Роман Рудницький буде одним з передових піяністів нашої ґенерації".

В згаданому симфонічному концерті виконувалася теж „Балетова Сюіта" батька Романа, д-ра Антона Рудницького.

✝

З невимовним смутком повідомляємо, що в неділю, дня 10-го лютого 1963 року померла наша Найдорожча

МАТИ й БАБУНЯ

Текля ЗВІР

ПОХОРОН — відбудеться у ВІВТОРОК, 12-го ЛЮТОГО 1963 р., в год. 9:00 рано, з похорон. закладу Литвина до греко-католицької церкви, при Сенфорд Евеню в Нюарку, Н. Дж.

д-р СТЕФАНІЯ ГУК — донька
д-р ВОЛОДИМИР ГУК — зять
ЯРОМИР і ЛЯРИСА — внуки

✝

У глибокому смутку повідомляємо Рідних і Приятелів, що 9-го лютого 1963 року в Ню Йорку, по довгій недузі, спочила в Бозі, прийнявши Найсвятіші Тайни, наша Найдорожча

МАТИ, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

бл. п. Софія з Сущинських САФІЯН

народж. 15-го лютого 1888 р. у Шилах, Збаражського повіту, в Україні.

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА — 11-го ЛЮТОГО 1963 року, в год. 8:15 веч., у пох. заведенні П. Яреми в Ню Йорку.
ПОХОРОН Покійної — у СЕРЕДУ, 13-го ЛЮТОГО 1963 р., в год. 11:00 ранку, з української католицької церкви св. Юрія в Ню Йорку.

Горем прибиті:
донька — ВОЛОДИМИРА з чоловіком Сильвестром МАРТЮКОМ
донька — МАРІЯ з чоловіком Євгеном ЛОЗИНСЬКИМ
невістка — ВАЛЕРІЯ САФІЯН (Австрія)
внуки — ДАНКА, ДЗВІНКА, ЛЯРИСА і АСКОЛЬД та четверо правнуків.

ПОДЯКА

Не маючи змоги подякувати кожному зокрема, цією дорогою складаємо подяку всім Тим, які в найтяжчих хвилинах були з нами, ділили наше горе і безмежний біль, по втраті нашого Найдорожчого

ДРУЖИНИ, БАТЬКА і ДІДУНЯ

Дмитра ПОТОРОКИ

Зокрема дякуємо Високопреосвященному Владиці Архиєпископові Мстиславові з духовенством за відправлення похоронних обрядів в Бавнд Бруку, Н. Дж., за прощальне слово в церкві та на трапезі. Настоятелеві церкви св. Юрія Переможця, прот. о. Павлові Фалькові, настоятелеві церкви св. Тройці о. М. Запаранюкові та о. діяконові Ілляшенкові за жалобні відправи — Панахиди, за молитви і прощальні слова. Вельмидостойному Президентові УНР д-рові Степанові Витвицькому за вислови співчуття і присилане прощальне слово. Вельмидостойному п. генералові Ол. Загродському, п. ген. П. Шандрукові з дружиною, п. ген. М. Шраменкові з родиною, п. сотникові Ів. Козакові за прощальні слова, вислови співчуття, за дари на доброчинні цілі, квіти й участь в Похоронах і Панахидах. Всім Старшинам, Побратимам Покійного, Воякам Української Армії. Представникам українського мистецького Клюбу — проф. Антонові Малюці, проф. Кузьмі за прощальне слово від українських мистців. Всім нашим найближчим Друзям, Приятелям і Знайомим, Сестрицтву при українській прав. церкві св. Юрія Переможця, XI-му Відділові Союзу Українок Америки, Т-ву Український Народний Дім, 22-му Куріню Юначок в Трентоні, Колегам Бандуристам, за вислови співчуття, за поміч, за участь в похоронних обрядах, за щедрий дар на Пам'ятник-Церкву в Бавнд Бруку, за квіти. Всім нашим Приятелям і Знайомим, які прислали нам жалобні листи, депеші з Канади, Німеччини і ЗДА — наше щире Спасибі. На руки Вельмидостойної пані Матки Л. Фалко і ВП. Анастасії Бойцун складаємо нашу подяку всім Тим, хто поміг у приготуванні жалобної трапези.

Всім Вам складаємо нашу щиру подяку, нехай Господь Вас винагородить стократно.

МАРІЯ ПОТОРОКА з дітьми і внуками

Хрущов настоює на поділі Німеччини, заперечує загрозу Куби для ЗДА

Москва. — Н. Хрущов заявив в суботу 9 лютого англійському пресовому і радіомагнатові Рой Томпсонові, що німецька проблема є головною проблемою, довкола якої ведеться холодну війну і що з моментом розв'язання цієї проблеми — припинилась би й холодна війна. Однак Хрущов підкреслив, що розв'язання проблеми Німеччини може прийти тільки на базі концепції про „дві Німеччини", отже тільки на основі затвердження тривкого поділу Німеччини. Хрущов заперечив, наче б перебування совєтських військ на Кубі, які ніби є там тільки для вишколювання кубинців в користуванні новітньою зброєю, становило будь - яку загрозу для З'єдинених Держав. Він заперечив теж існування будь - якого поважного роздору між Москвою та Пейпінгом, називав комуністичний Китай „нашим приятелем" та зводив всю московсько - пейпінгську сварню до „непорозумінь між приятелями". Хрущов всі ці заваги зробив під час двох і півгодинної розмови, що її перевів з названим англійським пресовим потентатом, власником кількох газет і радіостацій. Рой Томпсон прибув до Москви з прогулянкою 170 видатних британських промисловців і фінансистів. Він заявив потім журналістам, що його розмова з Хрущовим була „дуже одверта" і стосувалася різних актуальних міжнародних проблем.

ЗДА передбачають довгу, але переможну війну в Півд. В'єтнамі

Сайгон. — Головний командант американських збройних сил в Південному В'єтнамі, ген. Нір Вілер перевів одинтижневу інспекційну подорож по різних відтинках фронту проти комуністичних партизанів, після чого відбув пресову конференцію. Він ствердив на ній, що треба ще довгих і енергійних заходів, щоб „раз на завжди" знищити комуністичний партизанський рух у Південному В'єтнамі, але, що він не сумнівається в тому, що це станеться. Проте він перестеріг, щоб не влаштовували „переможної паради" завчасно. Цій інспекційній подорожі 4-зіркового американського генерала приписують подібне переломове значення, як його мала в жовтні 1961 року подорож по Південному В'єтнамі теперішнього голови шефів об'єднаного штабу ЗДА ген. Максвелла Тейлора. Ген. Вілер звернув увагу, що громадянство в Америці не здає собі справи, що у Південному В'єтнамі ведеться дійсну війну. Він вказав на необхідність уведення у бойові дії кращих гелікоптерів, більшої їх скількости та більшого числа американських пільотів. Він заповів покращання вишколу південно - в'єтнамських військ, децентралізацію військових командантур і дій та конечність глибших соціяльно - економічних реформ у Південному В'єтнамі.

„Мати-наймичка" в Пассейку

Українська Православна громада при церкві св. Вознесіння, парохом якої є о. прот. Теодор Форостій, 30-го грудня м. р., пережила один з найкращих своїх днів на протязі останніх років. Того ж дня в церковній залі „Аматорський Гурток" ім. М. Лисенка, під проводом свого дириґента хору й режисера проф. Леоніда Шевчука відограв відому драму на 4 дії І. А. Тогобічного п. н. „Мати наймичка". У головних ролях виступили: А. Дзіковський в ролі Трохима, його дружину Настю грала п. Ніна Дадачко. М. Лелик виступив у ролі Федора, п. Є. Решетняк його ж дружина Домаха. Наймичку — Марину грала п. К. Дзіковська, Марка грав сам режисер проф. Л. Шевчук. А. Хребетко — грала ролю Гапки, а ролю Потапа грав М. Решетняк. Ролю Палажки, наречену Марка грала Євгенія Ріктарс. У побічних ролях виступали: Сисин у ролі Петра та п. Ірина Попівчак у ролі Христі, матері Палажки. Суфлерував п. ред. О. Гнатюк, а інсценізацію переводив артист п. Яким Горбенко.

На тлі гарного українського села **починається** перша дія. Треба тут зразу сказати, що удекорування сцени перевів сам проф. Л. Шевчук при помочі згаданого п. Я. Горбенка. Повіяло рідними, незабутніми сашими селами. Люди, хоч яка прикра на дворі буря погода, виповнили майже цілу залю і з запертим духом прислухувались до майстерної гри п. Дзіковського у ролі Трохима, та його дружини Насті Дадачко. Бурю оплесків викликував п. М. Лелик у ролі Федора. Його ж дружина Домаха, п. Решетняк була на своєму місці. Пані А. Хребетко грала знаменито ролю Гапки, а її компаньйон п. Решетняк у ролі Потапа був неперевершеним її партнером і не хотілось вірити, що ця людина вперше на сцені. Пані Дзіковська у ролі Марини, мати наймички, тримала присутніх весь час в напруженні. Що хвилини було більше драматизму. Публіка щиро плакала. Ми гадаємо, що всю драму, матері-покритки, трагедію зведеної дівчини, яку так здраматизував наш безсмертний геній Т. Шевченко, п. Катерина Дзіковська відограла з цілою вервою і в останній сцені казала всім присутнім плакати ревними сльозами. Це вже говорить само за себе й за цю майстерну гру.

Перейдім до ролі Марка, яку грав режисер проф. Л. Шевчук. Він же грав колись в театрі Крижанівського і був його учнем мистецької студії та його випускником. Він доложив всіх зусиль, він же бігав від хати до хати і до хатах переводив проби і ось за три місяці наполегливої праці ми були свідками, що в таких невідрадних умовинах можна доконати неодного великого діла. Гра ж Марка стояла на високому рівні. І то в ролі закоханого, в ролі дорогого нещастя покидька і в ролі кінцевій, високо драматичній, коли Марина-наймичка на ложі смерті признається Маркові, що вона не наймичка, а його мати. В цій кінцевій сцені Марко приневолив присутніх гірко плакати разом із гіркими сльозами його коханої Палажки панни Євгенії Ріктарс, яка заграла свою ролю знаменито.

Вистава пройшла з великим успіхом. Вона показала нам нашу велику сценічну культуру. Дякував о. прот. Т. Форостій проф. Шевчукові за його труд, а він своїм артистам і треба сказати, що подяка на місці. Цю драму будуть грати ще в „Українській Централі", в других місцевостях. Гадаємо, що довколишні наші люди приймуть її з таким теплом, як її прийняли й тутешні люди.

По виставі в цій же залі відбулось тепле прийняття для аматорів гри, які місцями блиснули справжнім артизмом. В часі прийняття сипались дотепи та обмінювались думками на майбутнє. Всі погоджувалися, що в нас є неперевершені речі, мимо великої культури й маємо що показати другим, а тому мусимо це й робити.

Проф. Л. Шевчук вже приступає до підготовки наступної вистави „Ой не ходи Грицю та на вечерниці". І прикінці треба таки сказати, що сцена, — це велике діло й одна може нам привернути нашу молодь до рідного пня і при ньому ще на довгі роки зберігати для української ідеї. Довго-довго не вмовкали оплески по кожній дії, а звіть сипались в часі гри, чим присутні виявляли признання артистам за їхню гру. **Н. Н.**

Доповідь Дарії Ребет в Питсбургу

В своїй поїздці по ЗДА п-ні Дарія Ребет, дружина сл. п. д-ра Ребета, зупинилася і в Питсбургу. Зустріч тутешнього громадянства з тією визначною діячкою відбулася в п'ятницю 25-го січня в готелі Рузвелт, на жаль, незвичайно морозна днина 15 ступнів понижче зера, не дозволила більшій скількості громадянства бути приявними на її доповіді. Але й так поверх п'ятьдесять осіб взяли участь у цій незвичайно цікавій зустрічі.

Сотрудник української католицької парафії в Питсбургу - Полуднє, Всеч. отець д-р Володимир Пеліх відкрив зібрання молитвою, секретар одного з місцевих Відділів УНСоюзу, п. Василь Сачко привітав дорогу Гостю з-за моря, а п. Степан Романко представляв її. Доповідь п-ні Дарії Ребет тривала одну годину, зібрані учасники прослухали її з зацікавленням.

Заходами інж. Михайла Комічака, відомого тут українського діяча, відбулося пресове інтерв'ю п-ні Дарії Ребет з репрезентантом чільного щоденника Питсбургу, „Питсбург Пресс". Обширне інтерв'ю було поміщене на видному місці того щоденника в черговому недільному виданні, зі світлиною п-ні Ребет, також з вимовним текстом під світлиною: „Дружина замордованого українського мученика"... Правда, не обійшлось і тут з деякими неточностями і перекрученнями розмови, внаслідок довільних інтерпретацій і власних „додатків" мало поінформованого репортера.

В неділю 27-го січня п. Михайло Комічак, директор тутешньої „Української Радіової Програми", вітав Гостю з Мюнхену, повідомивши слухачів своєї популярної тут програми, що на цій самій радіовій станції, у дві години пізніше буде передане спеціяльне його інтерв'ю з пані Дарією Ребет. І справді, точно в годині четвертій по полудні, на хвилях тієї потужної радієвої стації проголошено англійською мовою — надпрограмову передачу для українців Питсбурщини — півгодинне інтерв'ю п. Мих. Комічака з землячкою з Європи. Інж. Комічак поставив пані Д. Ребет цілу низку дбайливо приготованих запитів, на які Гостя давала глибокі й вичерпні відповіді. Під кінець інтерв'ю подано англійською мовою його резюме. **Кор.**

ДОПОВІДЬ ДАРІЇ РЕБЕТ В НЮАРКУ, Н. Дж.

30-го грудня 1962 р. в домі „Чорноморської Січі" в Нюарку пані Дарія Ребет виголосила доповідь про політику Москви і процес проти її агента Сташинського на тлі українського визвольного руху.

Доповідачка докладно проаналізувала політично - державні причини, що ними керувалася і керується Москва, вбиваючи носіїв української національної ідеї, як Симона Петлюру, Євгена Коновальця, Лева Ребета і Степана Бандеру та багатьох інших.

Присутні вислухали доповідь з увагою. По доповіді прелеґентка відповідала на численні запити. У виступах присутні висловлювали подяку пані Ребет за її доповідь та оцінили її незломний характер і дальшу працю для української справи. Від об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, яке організувало доповідь, подякував пані Ребет пан Труш. **В. П.**

Зустріч членів „Зарева" з головою УНРади в Філядельфії

18 вересня 1962 року відбулася зустріч членів філядельфійської клітини „Зарева" з інж. Осипом Бойдуником, Головою УНРади і членом ПУН. Товариськість і дружня обміна думками між визначною людиною старшого покоління і молодими студентами характеризували цілий вечір.

Студенти особливо цікавились життям і думками підсовєтських українців і важливістю їх поглядів для майбутньої політичної долі українського народу. Питання про відносини політичних угруповань на еміграції теж були піднесені неодноразово. Інж. Бойдуник, між іншим, висловив свій погляд про конечну потребу зближення різних груп.

На кінець треба ствердити, що, хоч на вечорі жадних проблем не було розв'язано (це й не було ціллю вечора), студенти відійшли з почуттям задоволення і певного роду духовим піднесенням. Бо розмова з людиною, що, як інж. Бойдуник, провела довгі роки в безнастанній боротьбі, дає надхнення провадити роботу в тих ділянках, де студентська молодь вже себе виявляє.

Марко Царинник

Спір з Москвою спричинив розкол серед китайських комуністів

Тайпей. — Вільно - китайська преса на Формозі (Тайвані) твердить, що в комуністичному Китаї настав справжній розкол у тамошній партійно - державній верхівці, який перетворився у боротьбу за владу. Недавній безспірний комуно - китайський диктатор, перший секретар комуністичної партії Мао Тсетунг, і прем'єр комуністичної Китайської „Народної" Республіки Лю Шао-чі є суперниками й противниками на тлі кампанії проти Хрущова за його „м'яку" лінію у відношенні до „західніх імперіялістів" та кампанії проти Москви, як керівничого центру міжнародного комунізму. У цій справі з Мао Тсе - тунгом іде прем'єр Чу Ен-лай і міністер закордонних справ Чен-і. Їхня головна кватира існує тепер не в Пейпінгу, а в Шангаї. Тим часом прем'єр китайської „Народної" Республіки Лю Шао-чі, який перейшов був у Москві комуністичний вишкіл, залишається вірним большевицьким ватажкам. Солідаризуються з ним віце-прем'єр Тенг Гшіао-пінг і військовий міністер Лін-піао. Вони мають свою головну кватиру в Пейпінгу. Кожний із тих суперницьких ватажків має під своєю контролею половину комуно - китайських збройних сил. Мао Тсетунг контролює третю комуністичну армію навпроти Формози, а Лію має надзір над четвертою армією у провінціях Квантунг і Гупег.

23 ВІДДІЛ ОДВУ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА., КУПИВ ДІМ

Згідно з повідомленням аллентавнського часопису „Ди Морнінг Кол" з суботи 2-го лютого 1963 р. 23-ій Відділ Організації Державного Відродження України в Аллентавні купив на власність дім при 115 Північ Другій Вулиці в Аллентавні. Дім призначений під школу, в якій будуть навчати української мови, історії й культури.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 13-го ЛЮТОГО 1963:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 96 Fleet St. Подаємо до відома, що на Річних Зборах перевібрано ту саму Управу, яка була в 1962 р. — Збори Відділу відбуватимуться в першу середу по десятім. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 15-го ЛЮТОГО 1963:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 170, в год. 6:00 веч. Обов'язком кожного члена є прибути на Збори та вирівняти свої членські вкладки. — І. Грабар, секр.

НЕДІЛЯ, 17-го ЛЮТОГО 1963:

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 97, в церковній залі, при 45-47 Hope Ave. в Пассейку, Н. Дж. — М. Мельник, рек. секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 271, в год. 2:00 по пол., в церковній залі, при Лакаванна Евеню. Просимо усіх членів прибути. На Річних Зборах обрано Управу в такому складі: М. Дучій, предс.; Н. Вільський, заст.; І. Чопко, секретар; В. Костів, заст.; Я. Станецький, кас. Контр. Комісія: М. Магера, П. Німець, М. Гриньків, А. Теплюк, В. Шабатура.

ГЕМІЛТОН, Кан. — Загальні Річні Збори Т-ва ім. С. Петлюри, Відд. 458, в год. 4:00 по пол., в домівці УНО, при 170 Паркдейл Північ. Присутність на Зборах кожного члена обов'язкова. — М. Вучок, предс.; Ф. Стахов, фін. секр.; З. Кобилянський, рек. секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 175, в год. 1:00 по пол., в залі УНДому, при Мартін вул. Проситься членів прибути на Збори, вплатити членські вкладки, а довгуючих членів — вирівняти залеглості. — С. П. Крупка, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Б-ва Преч. Діви Марії, Відд. 112, по другій і третій Служби Божої, в церковній залі св. ап. Петра і Павла. — Анна Шмуцок, секр.

БОФФАЛО, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 127, в год. 11:30 перед пол., в церковній залі, при Філморе і Онейда вул. Проситься членів брати участь у Зборах і вплачувати вкладки на час. Побір вкладок кожної неділі, в тому самому часі та місці, як подано вище. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Йосафата, Відд. 217, в год. 2:00 по пол., в залі Укр. Амер. Клюбу, при 290 Hudson Ave. Проситься членів прибути на час. В. Колданський, секр.

ДЕНВЕР, Коло. — Річні Збори Т-ва ім. Л. Українки, Відділ 226, в Пластовому Домі, при 41 Еве і Пікас вул. Проситься всіх членів прибути на Збори, вислухати звітів за минулий рік та вибрати нову Управу на 1963 рік. — Управа.

РОЗШУКИ

Пошукую МИКОЛУ СЕМЕНІВ. Хто знав би про нього, або він сам прошу писати:
Петро ПОЛІЩУК
23735 Audrey Street
Warren, Mich.

Посмертні згадки

Стефан ФЕДРІКО — член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 277 УНСоюзу в Гартфорді, Конн., помер нагло в дні 17-го січня 1963 р. Покійний народився 1895 р. в Теплицях, пов. Ярослав, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1912 р. і скоро став активним членом УНСоюзу, спершу в Елізабеті, а опісля в Гартфорді, де довгі роки був членом Управи: касиром Відділу і членом Укр. Горож. Клюбу. Покійний був жертвенним на всі укр. церковні й національні цілі. Полишив у жалобі дружину Марію, дочку Стефанію, синів: Андрія, Федора, Юрія й Івана. Похорон відбувся 19-го січня 1963 року, з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Михаїла, а по Службі Божій на укр. цвинтар в Гластенбері, при чисельній участі Родини і Приятелів. — В. Й. П.!
Е. Гомотюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4982. Як гинули жінки кианайтів?

Білл Фостер продовжував. — Розшуки мого клієнта коштували йому життя, а мені ув'язнення, і тепер, з причини моєї сестри ви також терпите...

— Це ж іронія, правда, що самолюбні розшуки за молодістю мали спричинити трагедію вашої групи?

Його два компаньйони здивовано дивилися, а Білл із здивуванням сказав. — Чи презервер не сказав вам, яким способом вмирали жінки кианайтів?